

การสูญเสีย การเพิ่มศัพท์ และการเปลี่ยนแปลงทางความหมายของศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญา
 ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

Loss of Vocabularies, Adding Vocabularies and Meaning Change of
 Criminal Punishment Vocabularies in Rattanakosin Period

ปิยฉัตร บุนนาค* สิริวรรณ นันทจันทูล และสุรีย์รัตน์ บำรุงสุข
 Piyachat Bunnag*, Siriwan Nantachantoon and Sureerat Bumrungsuk

ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 50 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900
 Department of Thai Language, Faculty of Humanities, Kasetsart University, 50 Ngamwongwan Rd., Latyao Chatuchak,
 Bangkok 10900. Thailand.

*Corresponding Author, e-mail: cutookatoon@icloud.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านศัพท์และความหมายของศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในกฎหมายตราสามดวง กฎหมายลักษณะอาญา และประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในกฎหมายตราสามดวงมีอยู่ 164 คำ ปรากฏการสูญเสียศัพท์ 162 คำ เหลือเพียง “ปรับ” และ “ริบทรัพย์” เท่านั้น ที่ยังเป็นโทษทางอาญาจนถึงปัจจุบัน ส่วนการเพิ่มศัพท์ ปรากฏในกฎหมายลักษณะอาญา จำนวน 4 คำ ได้แก่ “ประหารชีวิต” “จำคุก” “ให้อยู่ภายในเขตที่อันมีกำหนด” และ “ให้เรียกประกันทานบน” และปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา 1 คำ ได้แก่ “กักขัง” เป็นการสร้างศัพท์ด้วยวิธีการซ้อนคำ ซึ่ง “กักขัง” นี้เป็นการเพิ่มศัพท์เพื่อนำมาใช้แทน “ให้อยู่ภายในเขตที่อันมีกำหนด” ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางความหมายนั้น พบว่า โทษ “ปรับ” และ “ริบทรัพย์” ในกฎหมายลักษณะอาญาและประมวลกฎหมายอาญา มีความหมายแคบกว่าโทษ “ปรับ” และ “ริบทรัพย์” ในกฎหมายตราสามดวง และโดยที่ศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในกฎหมายตราสามดวงเป็นถ้อยคำสำนวนที่อธิบายให้เห็นภาพของวิธีการลงโทษที่รุนแรง ทำให้ผู้คนในสังคมเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด แต่เมื่อศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในกฎหมายลักษณะอาญาและประมวลกฎหมายอาญาได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นภาษาราชการ ทำให้ภาพสะท้อนอันน่ากลัวของการลงโทษโดยผ่านตัวภาษานั้นสูญสิ้นไป ส่งผลให้ความยำเกรงต่อการกระทำความผิดลดน้อยลงไปด้วย ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การกำหนดอัตราโทษให้สูงขึ้นอาจเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้คนในสังคมเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด เพื่อที่กฎหมายจะได้ทำหน้าที่ในการควบคุมสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การสูญเสีย การเพิ่มศัพท์ การเปลี่ยนแปลงความหมาย ศัพท์โทษทางอาญา กฎหมายอาญาสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

Abstract

This research aimed at studying the Changing of Vocabularies and Meaning of the Criminal Punishment Vocabularies in the Three Seals Law, the Penal Code for Kingdom of Siam and the current Criminal Code. The result of study showed that 162 from 164 of Criminal Punishment Vocabularies in the Three Seals Law were Loss of Vocabularies. Only “Fine” and “Forfeiture of property” were still using in the Penal Code for Kingdom of Siam and the current Criminal Code. For Adding Vocabularies, there were 4 compound words: “Death” “Imprisonment” “Restriction of residence” and “Security for keeping the peace” which occurred for the first time in the Penal Code for Kingdom of Siam and “Confinement”, synonymous compound, which occurred for the first time in the current Criminal Code. The word “Confinement” was defined for using instead of the word “Restriction of residence” For the Meaning Change, the result of study showed that “Fine” and “Forfeiture of property” using in the Penal Code for Kingdom of Siam and the current Criminal Code had the different meaning from “Fine” and “Forfeiture of property” using in the Three Seals Law with restricted meaning. Due to the Criminal Punishment

Vocabularies in the Three Seals Law were the words explained how severe punishment so the people in society did not dare to violate the law but when those vocabularies in the Penal Code for Kingdom of Siam and the current Criminal Code became to Academic Language it made the loss of reflection of severe punishment. The result was the reduction of fear to violate the law. For my opinion, the determination of higher penalty rates may be the one of method to make the people in society did not dare to violate the Criminal Law. As such then the Criminal Law will be able to control the society effectively.

Keywords: Loss of vocabularies, Adding vocabularies, Meaning change, Criminal punishment vocabularies, The criminal code using in Rattanakosin period

บทนำ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคม (Social Animal) มีชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เหล่า มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์ที่เป็นสมาชิกในสังคมนั้น โดยมีภาษาเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์สามารถคิด และเป็นพื้นฐานให้มนุษย์สามารถเรียนรู้วัฒนธรรมด้านอื่น ๆ ได้ นอกจากนี้ ภาษายังเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์สามารถสะสม สืบทอด และส่งสอนวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ให้ชนรุ่นหลังได้ (Ministry of Education, Office of the Basic Education Commission, 2012) ดังที่ Dahayee (2012) ได้กล่าวไว้ว่าภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารประเภทหนึ่งของผู้ส่งสารต้องการสื่อสารไปยังผู้รับสารหรือกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดการรับรู้ สร้างความเข้าใจ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการหรือตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ด้วยเหตุนี้ จึงมีผู้กล่าวว่า ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารที่ยิ่งใหญ่ของมนุษย์ (the great instrument of communication)

นอกจากมนุษย์ที่อยู่รวมกันเป็นสังคมจะต้องมีภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างกันแล้วยังจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดกฎเกณฑ์ในการควบคุมสังคมเพื่อให้สังคมนั้นอยู่ร่วมกันได้โดยปกติสุข (Maneethorn, 2009) ดังภาษิตละตินบทหนึ่งกล่าวว่า “ที่ไหนมีสังคม ที่นั่นมีกฎหมาย” (Ubi Societas, Ibi Jus)

กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่บัญญัติห้ามบุคคลในสังคมกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือบัญญัติให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยถือว่าบุคคลในสังคมนั้นมีหน้าที่ต้องกระทำ หากบุคคลใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ด้วยเหตุนี้ โทษทางอาญาจึงเป็นคุณลักษณะประการสำคัญที่ทำให้กฎหมายอาญามีความแตกต่างจากกฎหมายประเภทอื่นๆ

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์พระองค์ได้มีพระบรมราชโองการให้ชำระพระราชกำหนดบทพระอัยการต่างๆ ซึ่งเป็นกฎหมายที่สืบทอดมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา โดยจัดเป็นหมวดหมู่และปรับปรุงกฎหมายให้ถูกต้องตามครรลองแห่งความยุติธรรม กฎหมายที่ชำระใหม่นี้ต่อมาเรียกกันว่ากฎหมายตราสามดวง เริ่มประกาศใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 31 มกราคม พ.ศ.2348 (Kraiwichien, 2012) (Triwate, 2007) (Boonchalermvipas, 2009)

ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ได้ทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจชำระและร่างประมวลกฎหมายอาญาขึ้นใหม่ทั้งฉบับ ซึ่งการจัดทำประมวลกฎหมายอาญาในครั้งนั้นได้มีนักกฎหมายชาวต่างประเทศหลายท่านเข้ามามีส่วนสำคัญ ดังนั้น จึงได้จัดทำขึ้นเป็นภาษาอังกฤษก่อน ซึ่งภาษาอังกฤษที่ใช้ในการร่างประมวลกฎหมายอาญาของไทยนั้นเป็น ฟังก์ชันเนล อิงลิช (Functional English) ที่มีคุณลักษณะสำคัญคือ สั้น กะทัดรัด ชัดเจน และมีความหมายแน่นอน เมื่อร่างภาษาอังกฤษได้รับความเห็นชอบแล้ว จึงจัดให้มีการแปลเป็นภาษาไทย ภาษากฎหมายไทยที่แปลมาจากต้นร่างภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษาในทางวิชาการ เป็นภาษาไทยที่ปฏิรูปใหม่แตกต่างไปจากภาษากฎหมายเดิม (Kraiwichien, 2012) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงประกาศใช้ประมวลกฎหมายฉบับแรกของไทย เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2451 (ร.ศ. 127) โดยเรียกประมวลกฎหมายฉบับนี้ว่ากฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 (Guyon, 2007) (Likhasitwattanakul, 2003)

กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ใช้บังคับมาเป็นเวลาเกือบ 50 ปี จึงได้ถูกยกเลิกไปเมื่อ พ.ศ. 2499 และประกาศใช้บังคับประมวลกฎหมายอาญาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา ซึ่งนับแต่วันที่ได้มีการประกาศใช้บังคับ

ดังกล่าวจนถึงวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2559 ประมวลกฎหมายอาญาได้แก้ไขเพิ่มเติมไปแล้วทั้งสิ้น 27 ครั้ง ภาษาที่ใช้ในประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบันนี้เป็นภาษาที่ต่ออาศัยทั้งหลักวิชาและศิลปะประกอบกัน เป็นภาษาที่มีลักษณะเฉพาะแบบ มีความละเอียดถี่ถ้วน รอบคอบ แน่นนอน และชัดเจน อีกทั้งยังเป็นภาษาที่สั้น กะทัดรัด เข้าใจง่าย และสะดวกแก่การใช้ (Kraiwichien, 2012) ซึ่งในแต่ละครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงการบังคับใช้กฎหมายอาญาก็จะมีการเปลี่ยนแปลงโทษทางอาญาตามไปด้วย ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา “พัฒนาการด้านศัพท์และความหมายของศัพท์กฎหมายอาญา : กรณีศึกษาเปรียบเทียบจากกฎหมายตราสามดวง กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบัน” แต่ทั้งนี้ ในบทความวิจัยฉบับนี้ เป็นการนำเสนอเฉพาะผลการศึกษาศัพท์ การเพิ่มศัพท์ และการเปลี่ยนแปลงทางความหมายของศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในแต่ละช่วงระยะเวลาของการบังคับใช้กฎหมายอาญาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ โดยเป็นการศึกษาจากกฎหมายตราสามดวง กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และ ประมวลกฎหมายอาญาฉบับที่ใช้บังคับอยู่ ณ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2559

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับภาษากฎหมายไทย ผู้วิจัยพบว่า นักภาษาต่างสนใจศึกษาภาษากฎหมายไทยกันอย่างกว้างขวางและมีความหลากหลายในประเด็นที่ศึกษา เช่น

Suwannachote (1994) ได้ศึกษาเปรียบเทียบภาษากฎหมายในกฎหมายตราสามดวงกับ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยเป็นการศึกษาเฉพาะในด้านรูปศัพท์และความหมายของถ้อยคำเท่านั้น ผลการศึกษาพบว่า ถ้อยคำที่เป็นภาษากฎหมายในกฎหมายตราสามดวงกับภาษากฎหมายในปัจจุบันนั้นมีอยู่ 2 ลักษณะ

ลักษณะที่หนึ่ง ได้แก่ ถ้อยคำที่ปรากฏใช้ร่วมกัน ซึ่งมีอยู่ 3 ประเภท คือ (1) ถ้อยคำที่มีรูปศัพท์และความหมายร่วมกัน เช่น คำว่า “กั๊ยืม” “กระทง” “กรรโขก” เป็นต้น (2) ถ้อยคำที่มีรูปศัพท์ต่างกันแต่มีความหมายร่วมกัน เช่น ในกฎหมายตราสามดวงใช้คำว่า “ร้องฟ้อง” แต่ในกฎหมายปัจจุบันใช้คำว่า “ฟ้องร้อง” หรือ ในกฎหมายตราสามดวงใช้คำว่า “ตระลาการ” แต่ในกฎหมายปัจจุบันใช้คำว่า “ตุลาการ” เป็นต้น (3) ถ้อยคำที่มีรูปศัพท์เหมือนกันแต่มีความหมายต่างกัน เช่น คำว่า “กรม” ในกฎหมายตราสามดวง หมายถึง สัญญา แต่ในกฎหมายปัจจุบัน หมายถึงส่วนราชการในกระทรวง เป็นต้น

ลักษณะที่สอง ได้แก่ ถ้อยคำที่ปรากฏใช้เฉพาะกฎหมาย มีอยู่ 2 ประเภท คือ (1) ถ้อยคำที่ปรากฏเฉพาะในกฎหมายตราสามดวงแต่ไม่ปรากฏในกฎหมายปัจจุบัน เช่น คำว่า “ครูโทษ” “นายเงิน” “ผู้ชักสื่อ” เป็นต้น และ (2) ถ้อยคำที่ปรากฏเฉพาะในกฎหมายปัจจุบันแต่ไม่ปรากฏในกฎหมายตราสามดวง เช่น คำว่า “คดีแดง” “คดีดำ” “ตัวเงิน” เป็นต้น

Phonkoet (2003) ได้ศึกษาวิวัฒนาการของประมวลกฎหมายอาญา โดยเป็นการศึกษาและจำแนกชนิดของสาระในมาตราต่าง ๆ ศึกษาสรุปวากยสัมพันธ์, ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของสาระกับสรุปวากยสัมพันธ์ และ ศึกษากลวิธีการเชื่อมโยงความและศัพท์เฉพาะที่ใช้ในประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งในส่วนของการศึกษาศัพท์เฉพาะที่ใช้ในประมวลกฎหมายอาญานั้น ผลการศึกษาพบว่า ภาษากฎหมายอาญามีความหมายที่แตกต่างกับภาษาไทยมาตรฐาน 4 ประการ ได้แก่ ความหมายของคำศัพท์กว้างออก ความหมายของคำศัพท์แคบเข้า ความหมายของคำศัพท์ย้ายที่ และความหมายของคำศัพท์คาบเกี่ยว

แม้ว่าจะมีผู้สนใจศึกษาภาษากฎหมายไทยในประเด็นต่าง ๆ มากมาย แต่ก็ยังไม่มีผู้ใดศึกษาเรื่องการสุญศัพท์ การเพิ่มศัพท์ และการเปลี่ยนแปลงทางความหมายของศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาในประเด็นดังกล่าว เพื่อจะให้เห็นถึงพัฒนาการของการลงโทษในแต่ละช่วงระยะเวลาโดยผ่านศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศัพท์ การเพิ่มศัพท์ และการเปลี่ยนแปลงทางความหมายของศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในกฎหมายตราสามดวง กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และประมวลกฎหมายอาญาฉบับที่ใช้บังคับอยู่ ณ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2559

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาเอกสาร (Documentary research) ซึ่งเอกสารที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับการสุญศัพท์ การเพิ่มศัพท์ และการเปลี่ยนแปลงทางความหมายของศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในครั้งนี้มีจำนวน 3 ฉบับ ได้แก่

กฎหมายตราสามดวงฉบับพิมพ์มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง แก้ไขปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2548 เนื่องจากกฎหมายตราสามดวงฉบับนี้เป็นฉบับที่สมบูรณ์ที่สุด มีความเที่ยงตรงต่อต้นฉบับตัวเขียนมากที่สุด ซึ่งการจัดพิมพ์บทกฎหมายเก่าทั้งหลายในครั้งต่อ ๆ มากก็ได้ถือตามฉบับของมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองนี้เป็นบรรทัดฐาน (Likhasitwattanukul, 2003) กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ฉบับที่จัดพิมพ์ขึ้นโดยคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนื่องจากกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ฉบับนี้ ผู้เรียบเรียงได้มีการนำไปสอบทานเทียบเคียงกับสำเนาต้นฉบับกฎหมายซึ่งเก็บไว้ที่สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา อีกทั้งยังได้นำสำเนาต้นฉบับดังกล่าวมาใช้เป็นบรรทัดฐานในการพิมพ์ และประมวลกฎหมายอาญาลบฉบับปัจจุบันฉบับที่พิชัย นิลทองคำ เป็นผู้รวบรวม เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญาลบฉบับนี้ ผู้รวบรวมได้ยึดถือหลักความถูกต้องตรงตามต้นฉบับราชกิจจานุเบกษาเป็นสำคัญทั้งรูปศัพท์ สะกด การันต์ และวรรคตอนต่าง ๆ ทั้งนี้ การศึกษาการสูญศัพท์ การเพิ่มศัพท์ และการเปลี่ยนแปลงทางความหมายของศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในบทความวิจัยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง พัฒนาการด้านคำศัพท์และความหมายของคำศัพท์กฎหมายอาญา :

กรณีศึกษาเปรียบเทียบจากกฎหมายตราสามดวง กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และประมวลกฎหมายอาญาลบฉบับปัจจุบัน ศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในบทความวิจัยฉบับนี้ หมายถึง คำหรือข้อความหรือถ้อยคำสำนวนที่แสดงให้เห็นถึงผลร้ายที่ผู้กระทำความผิดอาญาจะได้รับเมื่อตนได้กระทำความผิดอาญานั้น ๆ ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายตราสามดวง กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และประมวลกฎหมายอาญาลบฉบับปัจจุบัน

เมื่อคัดเลือกศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาแล้ว ผู้วิจัยได้นำศัพท์ดังกล่าวมาวิเคราะห์ โดยแบ่งออกเป็น 3 กรณี ได้แก่

1. วิเคราะห์การสูญศัพท์ โดยค้นหาศัพท์ที่ปรากฏในกฎหมายตราสามดวง แต่ไม่ปรากฏในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และในประมวลกฎหมายอาญาลบฉบับปัจจุบัน หรือศัพท์ที่ปรากฏในกฎหมายตราสามดวงและในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 แต่ไม่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญาลบฉบับปัจจุบัน

2. วิเคราะห์การเพิ่มศัพท์ โดยค้นหาศัพท์ที่เริ่มใช้เป็นครั้งแรกในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และที่เริ่มใช้เป็นครั้งแรกในประมวลกฎหมายอาญาลบฉบับปัจจุบัน แล้ววิเคราะห์วิธีการสร้างศัพท์นั้น ซึ่งผู้วิจัยได้นำทฤษฎีวิเคราะห์โครงสร้างคำเดิมของพระยาอุปกิตศิลปสารมาใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์การสร้างคำแบบการประสมคำ โดยเป็นการนำคำเดิมหรือที่เรียกว่าคำมูลมารวมกัน การซ้อนคำ โดยการนำคำมูลที่มีความหมายใกล้เคียงกันหรือเหมือนกันมารวมเป็นคำใหม่ และการซ้ำคำ โดยเป็นการนำคำมูลคำเดียวกันมาออกเสียงใหม่ทำให้เกิดเป็นคำใหม่ มีความหมายใหม่ที่ยังคงเค้าความหมายของคำเดิมอยู่ (Uppakitsilpasarn, Phraya, 1989)

3. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางความหมาย โดยใช้กรอบแนวคิดของ Chamnirokasant (1983) มาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดการเปลี่ยนแปลงทางความหมายไว้ 3 ลักษณะ ดังนี้

3.1 ความหมายกว้างออก หมายถึง ความหมายของศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และประมวลกฎหมายอาญาลบฉบับปัจจุบันกว้างกว่าความหมายของศัพท์เดียวกันในกฎหมายตราสามดวง หรือความหมายของศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในประมวลกฎหมายอาญาลบฉบับปัจจุบันกว้างกว่าความหมายของศัพท์เดียวกันในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127

3.2 ความหมายแคบเข้า หมายถึง ความหมายของศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และประมวลกฎหมายอาญาลบฉบับปัจจุบันแคบกว่าความหมายของศัพท์เดียวกันในกฎหมายตราสามดวง หรือความหมายของศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในประมวลกฎหมายอาญาลบฉบับปัจจุบันแคบกว่าความหมายของศัพท์เดียวกันในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127

3.3 ความหมายย้ายที่ หมายถึง ความหมายของศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และในประมวลกฎหมายอาญาลบฉบับปัจจุบันแตกต่างจากความหมายของศัพท์เดียวกันในกฎหมายตราสามดวง หรือความหมายของศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในประมวลกฎหมายอาญาลบฉบับปัจจุบันแตกต่างจากความหมายของศัพท์เดียวกันในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127

ผล

จากการศึกษาพบศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาที่ปรากฏในกฎหมายตราสามดวง จำนวน 164 คำ กระจัดกระจายอยู่ในมาตราต่าง ๆ เกือบทุกมาตรา ซึ่งผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่ของศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาที่ปรากฏในกฎหมายตราสามดวงได้เป็น 8 หมวดหมู่ ดังนี้

1. โทษถึงชีวิต เช่น “ตัดศีรษะ” “บั่นคอ” “ฟันคอ” “ตัดคอผ่าอก” เป็นต้น
2. โทษตัดอวัยวะ เช่น “ตัดตีนส้นมือ” “ตัดปาก” “ตัดจะมูก” “ตัดหู” เป็นต้น
3. โทษทำให้ร่างกายบาดเจ็บ เช่น “ทวนด้วยลวดหนั่ง” “ตีด้วยไม้หวาย” “สับหัวสามเสียง” “ปกเลบบมือ” เป็นต้น
4. โทษจำกัดเสรีภาพ เช่น “จำจอง” “จำไว้ณคุก” “จำชื่อ” “จำตรวน” “จำคา” “จำใส่ตรูไว้” เป็นต้น
5. โทษปรับไหมหรือไหมหรือปรับ เช่น “ไหมโดยยศศักดิ์” “ไหมปลุกตัวผู้ตาย” “ไหมโดยศักดิ์มือ ศักดิ์ไม้ ศักดิ์เหล็ก” เป็นต้น
6. โทษริบ เช่น “ริบราชบาตร” “ริบเรือน” “ริบทรัพย์” “ริบสิน” เป็นต้น
7. โทษประจาน เช่น “ทะเวนบก ทะเวนเรือ” “เอาหอกร้อยขาประจาน” “เอาขึ้นขาหย่างประจาน” เป็นต้น
8. โทษทำให้เสื่อมเสียเกียรติยศ เช่น “ถอดเสียเปนไพร่” “เอาตัวออกจากราชการ” “เอาตัวลงหญ้าข้าง” เป็นต้น

ดังตัวอย่างข้อความในกฎหมายตราสามดวง ลักษณะอาชญาหลวง มาตราหนึ่ง “ผู้ใดใจโลภนักมักทำใจใหญ่ใฝ่สูงให้เกินศักดิ์ กระทำให้ล้นพินล้าเหลือบันดาศักดิ์อันท่านให้แก่ตน แลมีจำพระราชนิมพระเจ้าอยู่หัว แลถ้อยคำมิดจรจาเอามาจรจาเข้าในระวางราชาสัท แลสิ่งของมิดควรระดับเอามาทำเปนเครื่องประดับตน ท่านว่าผู้นั้นทงองอาจ ท่านให้ลงโทษ ๘ สถาน สถานหนึ่ง ให้บั่นคอริบเรือน ๑ สถานหนึ่ง ให้เอามะพร้าวห้าวัดปาก ๑ สถานหนึ่ง ให้ริบราชบาตร แล้วเอาตัวลงหญ้าข้าง ๑ สถานหนึ่ง ให้ไหมจตุระคุณ แล้วเอาตัวออกจากราชการ ๑ สถานหนึ่ง ให้ไหมทิวคูน ๑ สถานหนึ่ง ให้ทวนด้วยลวดหนั่ง ๕๐ ที่ ๒๕ ที่ใส่ตรูไว้ ๑ สถานหนึ่ง ให้จำไว้ แล้วถอดเสียเปนไพร่ ๑ สถานหนึ่ง ให้ภาคทัณฑ์ไว้ ๑” (Leangsajjatham (Ed.), 2005) และ ในกฎหมายตราสามดวง ลักษณะโจร มาตรา 12 ความว่า “ผู้เปนเจ้าท่านไซ้ให้ไปจับผู้ร้ายระงับผู้ร้าย แลผู้ไปนั้นเอาสินจ้างเงินทองแก่ผู้ร้าย แลหมีได้จับหมีได้ระงับผู้ร้าย พระผู้เปนเจ้ารู้ด้วยประการใด แลท่านให้พิจารณาเปนสั่งว่า เอาเงินทองแก่ผู้ร้ายเปนสินจ้างจริง ท่านให้เรียกหาเอาสิ่งของนั้นเปนหลวง แลเอาสินจ้างนั้นแขวนคอ ขึ้นขาหย่างผจาร แล้วทวนด้วยลวดหนั่ง ๓๐ ที่ ถ้าท่านผู้เปนเจ้ามีพระกรุณาหมีให้ผจาร ให้ทวนด้วยลวดหนั่ง ๖๐ ที่” (Leangsajjatham (Ed.), 2005)

สำหรับศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาที่ปรากฏในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 พบเป็นจำนวน 6 คำ ได้แก่ “ประหารชีวิต” “จำคุก” “ปรับ” “ให้อยู่ภายในเขตที่อันมีกำหนด” “ริบทรัพย์” และ “ให้เรียกประกันทานบน” ทั้งนี้ ตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 12 (The Penal Code for The Kingdom of Siam R.S. 127, 2010)

ส่วนศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในประมวลกฎหมายอาญาระบบปัจจุบัน พบเป็นจำนวน 5 คำ ได้แก่ “ประหารชีวิต” “จำคุก” “กักขัง” “ปรับ” และ “ริบทรัพย์สิน” ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 (Nilthongkham, 2011)

การสูญเสียศัพท์

จากผลการศึกษาพบการสูญเสียศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในกฎหมายตราสามดวง จำนวน 162 คำ เช่น “บั่นคอ” “ทวนด้วยลวดหนั่ง” “เอามะพร้าวห้าวัดปาก” เป็นต้น และพบการสูญเสียศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 จำนวน 2 คำ ได้แก่ “ให้อยู่ภายในเขตที่อันมีกำหนด” และ “ให้เรียกประกันทานบน”

เหตุที่กฎหมายตราสามดวงปรากฏการสูญเสียศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาเป็นจำนวนมากก็เพราะบทบาทบัญญัติของกฎหมายอาญาในกฎหมายตราสามดวงนั้นมีวิธีการเขียนที่แตกต่างไปจากบทบัญญัติของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และประมวลกฎหมายอาญาระบบปัจจุบัน กล่าวคือ ศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาที่ปรากฏในกฎหมายตราสามดวงนั้นได้มีการอธิบายถึงวิธีการลงโทษไว้ในมาตรานั้น ๆ ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การลงโทษประหารชีวิตหรือการทำให้ผู้กระทำความผิดอาญาถึงแก่ความตายนั้น ได้กำหนดวิธีการไว้ถึง 33 วิธี เช่น ให้ลงโทษสับแลเนื้อแล้วฆ่าเสีย ให้ตัดศีรษะ ให้แหวะปากลงโทษถึงสิ้นชีวิต ให้เอาจาดเพลิงคลอกกลนเสียให้ตาย เป็นต้น ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับว่าการกระทำความผิดนั้นร้ายแรงเพียงใด

นอกจากนี้ ในกฎหมายตราสามดวงยังได้กำหนดมาตรการการลงโทษอื่น ๆ ที่แตกต่างและนอกเหนือไปจากการลงโทษในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และประมวลกฎหมายอาญาระบบปัจจุบัน ได้แก่ การลงโทษด้วยการตัดอวัยวะของผู้กระทำความผิด เช่น ให้ตัดนิ้วเท้าและนิ้วมือ ให้ตัดปาก ให้ตัดหู เป็นต้น การลงโทษด้วยการกระทำทรมาน เช่น ให้ทวนด้วยไม้หวาย ให้ตีด้วยลวดหนั่ง ให้ทวนด้วยไม้หวายทั้งหนาม เป็นต้น การลงโทษด้วยการประจานผู้กระทำความผิด เช่น ให้ทะเวนทางบก ทางเรือ ให้เอาขึ้นขาหย่างประจาน ให้เอาสิ่งของแขวนคอประจาน เป็นต้น การลงโทษโดยทำให้เสื่อมเสียเกียรติ เช่น ให้ถอดจากราชการ ให้เอาตัวลงเปนไพร่ ให้ถอดลงหญ้าข้าง เป็นต้น ซึ่งหลักการลงโทษดังกล่าวเป็นไปในทำนองตาต่อตา ฟัน

ต่อพัน เพื่อข่มขู่หรือทำให้เกิดความกลัวและไม่กล้าที่จะกระทำความผิด (Mahakun, 1980) ซึ่งเมื่อมีการปฏิรูประบบกฎหมายในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การลงโทษที่เป็นการกระทำทารุณด้วยวิธีการต่าง ๆ เหล่านี้ได้ถูกยกเลิกไป จึงเป็นเหตุให้เกิดการสูญศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาเป็นจำนวนถึง 162 คำ ส่วนศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาที่ใช้มาตั้งแต่กฎหมายตราสามดวงจนถึงปัจจุบันคงเหลือเพียง 2 คำ ได้แก่ “ปรับ” และ “ริบทรัพย์” ทั้งนี้ คำว่า “ปรับ” ที่ปรากฏในบริบทของกฎหมายแต่ละฉบับ เช่น ในมาตรา 122 แห่งพระไอยการอาชญาหลวง กฎหมายตราสามดวง ความว่า “มุขมนตรีขุนมนุนายแวงไปรั้งเมือง ... ภรรยาผู้นั้นอยู่ภายหลังแล้วผู้มันดาคัดดีไปเรือนท่านผู้ไปราชการในกลางคืนกลางวันก็ดี ... ท่านให้ปรับไหมผู้นั้นโดยพระราชกฤษฎีกาตามยศถาศักดิ์” (Leangsajjatham (Ed.), 2005) หรือในมาตรา 327 แห่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ความว่า “ผู้ใดเจตนาจะมีให้ผู้อื่นครอบครองทรัพย์ของเขา ... ท่านว่ามันกระทำการบุกรุกมีความผิด ต้องระวางโทษานุโทษเป็นสามฐาน ... ฐานหนึ่งให้ปรับไม่เกินกว่าห้าร้อยบาท ฐานหนึ่งให้ลงโทษทั้งจำทั้งปรับ ...” (The Penal Code for The Kingdom of Siam R.S. 127, 2010) หรือในมาตรา 362 แห่งประมวลกฎหมายอาญาระดับปัจจุบัน ความว่า “ผู้ใดเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น ... ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” (Nilthongkham, 2011)

สำหรับคำว่า “ริบทรัพย์” ที่ปรากฏในบริบทของกฎหมายแต่ละฉบับ เช่น ในมาตรา 10 แห่งพระไอยการกระบวนคดี กฎหมายตราสามดวง ความว่า “ราชศัตรูแปลกปลอมเข้ามาในขอบขันตเสมาก็ดี ... ให้สับแลเถื่อนเนื้อ แล้วให้ฆ่าเสีย ให้ริบเอาทรัพย์สิ่งสินมันผู้ทำจลาจลในแผ่นดินเข้าพระคลังหลวงจงสิ้น” (Leangsajjatham (Ed.), 2005) หรือในมาตรา 34 แห่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ความว่า “บรรดาบทที่บัญญัติไว้ในกฎหมายนี้ว่าด้วยการเพิ่มอาญาหรือลดอาญานั้น ท่านมิให้ใช้เพิ่มแลลดในส่วนโทษริบทรัพย์” (The Penal Code for The Kingdom of Siam R.S. 127, 2010) หรือในมาตรา 32 แห่งประมวลกฎหมายอาญาระดับปัจจุบัน ความว่า “ทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด ให้ริบเสียทั้งสิ้น ...” (Nilthongkham, 2011)

ส่วนศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาซึ่งปรากฏเป็นครั้งแรกในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 แต่ไม่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญาระดับปัจจุบัน มีอยู่เป็นจำนวน 2 คำ ได้แก่ “ให้อยู่ภายในเขตที่อันมีกำหนด” และ “ให้เรียกประกันทานบน” จึงเป็นการสูญศัพท์เช่นกัน ซึ่ง “ให้อยู่ภายในเขตที่อันมีกำหนด” และ “ให้เรียกประกันทานบน” ที่ปรากฏในบริบทของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 เช่น ในมาตรา 25 แห่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ความว่า “โทษฐานให้อยู่ภายในเขตที่อันมีกำหนดนั้นจะพิพากษาให้เป็นโทษเพิ่มโทษฐานอื่นก็ได้ ...” (The Penal Code for The Kingdom of Siam R.S. 127, 2010) และในมาตรา 30 แห่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ความว่า “เมื่อผู้ใดแสดงความอาฆาตมาดร้ายแก่ผู้อื่นก็ดี ... ศาลมีอำนาจที่จะบังคับเรียกประกันทานบน...” (The Penal Code for The Kingdom of Siam R.S. 127, 2010)

อนึ่ง แม้ว่า “เรียกประกันทานบน” จะเป็นการสูญศัพท์เพราะไม่ใช่ศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในประมวลกฎหมายอาญาระดับปัจจุบันก็ตาม แต่มาตรการนี้ยังคงใช้ลักษณะของวิธีการเพื่อความปลอดภัยอยู่ในปัจจุบัน ดังที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาระดับปัจจุบัน มาตรา 39 ความว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัย ได้แก่ กักกัน ห้ามเข้าเขตกำหนด เรียกประกัน ทัณฑ์บน คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล และห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง (Nilthongkham, 2011)

การเพิ่มศัพท์

จากผลการศึกษาพบการเพิ่มศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 จำนวน 4 คำ ได้แก่ “ประหารชีวิต” “จำคุก” “ให้อยู่ภายในเขตที่อันมีกำหนด” และ “ให้เรียกประกันทานบน” และพบการเพิ่มศัพท์ในประมวลกฎหมายอาญาระดับปัจจุบัน จำนวน 1 คำ ได้แก่ “กักขัง”

การเพิ่มศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 จำนวน 4 คำดังกล่าวเป็นการเพิ่มศัพท์ด้วยวิธีการประสมคำ เช่น “ประหารชีวิต” มาจากคำว่า “ประหาร” ซึ่งแปลว่า ฆ่า (Dictionary of Royal Academy B.E. 2554, 2013) และคำว่า “ชีวิต” ซึ่งแปลว่า ชีพ, ความเป็น (Dictionary of Royal Academy B.E. 2554, 2013) หรือ “จำคุก” มาจากคำว่า “จำ” ซึ่งแปลว่า ลงโทษด้วยวิธีเอาโซ่ตรวนล่ามไว้ (Dictionary of Royal Academy B.E. 2554, 2013) และคำว่า “คุก” ซึ่งแปลว่า ที่ซึ่งนักโทษหรือเรือนจำ (Dictionary of Royal Academy B.E. 2554, 2013) เป็นต้น

อนึ่ง แม้ว่าคำว่า “ประหาร” “ชีวิต” “จำ” และ “คุก” จะเป็นคำที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายตราสามดวง แต่ก็เป็นการใช้อย่างคำที่มีความหมายทั่วไป ไม่ได้กำหนดให้เป็นชื่อของโทษทางอาญา เมื่อศัพท์ “ประหารชีวิต” และ “จำคุก” ได้ถูก

สร้างขึ้นเพื่อนำมาใช้เป็นชื่อของโทษทางอาญาเป็นครั้งแรกในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ดังนั้น จึงเป็นการเพิ่มศัพท์ด้วยวิธีการประสมคำ

ส่วน “ให้อยู่ภายในเขตรที่อันมีกำหนด” และ “เรียกประกันทานบน” ซึ่งเป็นศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ก็เป็นการเพิ่มศัพท์ด้วยวิธีการประสมคำเช่นกัน

สำหรับ “กักขัง” ซึ่งเป็นการเพิ่มศัพท์ในประมวลกฎหมายอาญาระดับปัจจุบันนั้น มาจากคำว่า “กัก” แปลว่า ไม่ให้ล่วงพ้นเขตที่กำหนดไว้หรือกำหนดเขตให้อยู่ (Dictionary of Royal Academy B.E. 2554, 2013) และคำว่า “ขัง” แปลว่า ให้อยู่ในที่ล้อมหรือให้อยู่ในที่ซึ่งกันไว้ (Dictionary of Royal Academy B.E. 2554, 2013) ซึ่งถึงแม้ว่า “กัก” และ “ขัง” จะเป็นคำที่ปรากฏในกฎหมายตราสามดวงก็ตาม แต่ก็เป็นการใช้อย่างคำที่มีความหมายทั่วไป ดังนั้น เมื่อประมวลกฎหมายอาญาระดับปัจจุบันได้มีการสร้างศัพท์ “กักขัง” ขึ้นมาใช้เป็นชื่อเรียกโทษทางอาญาเป็นครั้งแรก และคำว่า “กัก” และคำว่า “ขัง” เป็นคำที่มีความหมายไปในทำนองเดียวกัน “กักขัง” จึงเป็นการเพิ่มศัพท์ด้วยวิธีการซ้อนคำ

อนึ่ง ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ศัพท์ “กักขัง” ซึ่งหมายถึง การให้กักตัวไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ สถานีตำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวนตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาระดับปัจจุบัน มาตรา 24 วรรคหนึ่งนั้น มีความหมายไปในทำนองเดียวกันกับ “ให้อยู่ภายในเขตรที่อันมีกำหนด” ในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และเมื่อศัพท์ “ให้อยู่ภายในเขตรที่อันมีกำหนด” เป็นการสุญศัพท์ในประมวลกฎหมายอาญาระดับปัจจุบัน จึงถือได้ว่าศัพท์ “กักขัง” เป็นศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาที่สร้างขึ้นเพื่อนำมาใช้แทนศัพท์ “ให้อยู่ภายในเขตรที่อันมีกำหนด”

การเปลี่ยนแปลงทางความหมาย

ในส่วนของการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางความหมายนั้น พบศัพท์ที่เป็นการลงโทษทางอาญาซึ่งปรากฏการใช้มาตั้งแต่กฎหมายตราสามดวงจนถึงประมวลกฎหมายอาญาระดับปัจจุบัน จำนวน 2 คำ ได้แก่ “ปรับ” และ “ริบทรัพย์” ซึ่งศัพท์ทั้ง 2 คำนี้มีการเปลี่ยนแปลงทางความหมายในลักษณะของความหมายแคบเข้า

“ปรับ” ในกฎหมายตราสามดวงเป็นการให้ผู้กระทำความผิดชำระเงินให้แก่ผู้เสียหาย ดังจะเห็นได้จากคำว่า “ปรับไหม” หมายถึง ลงโทษแก่คนผิด คนละเมิดบ้างอาจทำผิดเป็นต้นว่าเขาหัวแตก ท่านให้เสียเงินให้ผู้เจ็บว่าปรับไหม (Bradley, 1971) และ “ไหม” แปลว่า ปรับเอา การลงโทษปรับหรือจ่ายค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย (Dictionary of Royal Academy B.E. 2554, 2013) หรือเป็นการกำหนดให้เงินที่ผู้กระทำความผิดจะต้องชำระนั้นตกเป็นของแผ่นดินก็ได้ ดังจะเห็นได้จากศัพท์ “ปรับเป็นสินไหมพินัยกิจ” ซึ่งแปลว่า เป็นค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายครึ่งหนึ่ง และให้ตกเป็นของแผ่นดินครึ่งหนึ่ง ส่วน “ปรับ” ในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 17 หมายถึง จำนวนเงินอันกำหนดไว้ในคำพิพากษาให้ปรับเป็นพินัยหลวง (The Penal Code for The Kingdom of Siam R.S. 127, 2010) และ “ปรับ” ในประมวลกฎหมายอาญาระดับปัจจุบัน หมายถึง โทษทางอาญาสถานหนึ่งซึ่งผู้กระทำความผิดต้องชำระเงินตามจำนวนที่ศาลกำหนด หรือตามที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบได้เปรียบเทียบ (Dictionary of Royal Academy B.E. 2554, 2013) ซึ่ง “ปรับ” ในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และประมวลกฎหมายอาญาระดับปัจจุบันนั้นมีความหมายเป็นอย่างเดียวกัน คือเป็นเงินที่ผู้กระทำความผิดจะต้องชำระ และให้เงินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ส่วน “ปรับไหม” ในกฎหมายตราสามดวงนั้นอาจเป็นของผู้เสียหายทั้งหมดหรือเป็นผู้เสียหายส่วนหนึ่ง ตกเป็นของแผ่นดินส่วนหนึ่ง หรือตกเป็นของแผ่นดินทั้งหมดก็ได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางความหมายดังกล่าวเป็นลักษณะของความหมายแคบเข้า

ส่วน “ริบทรัพย์” นั้น ในกฎหมายตราสามดวงรวมหมายถึงการริบทรัพย์สินทั้งหมดของผู้กระทำความผิด โดยไม่มีข้อจำกัด ดังตัวอย่างข้อความในกฎหมายตราสามดวง ลักษณะโจร มาตรา 49 ที่ว่า “...ถ้าผู้พยานพระпенข้าพระเจ้าเสิบมาหลายชั่ว ให้ทวนด้วยลวดหนึ่ง ๖๐ ที แลริบเอาสินมันจงสิ้น แลถอดเสีย เอางานอื่นมาพญาบาลพระนั้นแล” (Leangsajjatham (Ed.), 2005) และยังหมายความรวมถึงการเอาบุตรและภรรยาของผู้กระทำความผิดมาเป็นของหลวงได้ด้วย ดังข้อความในกฎหมายตราสามดวงลักษณะอาชญาหลวง มาตรา 71 ที่ว่า “...ท่านให้ลงโทษ ๓ สถาน ๆ หนึ่งคือ ให้พันคอริบเรือน แล้วเอาบุตรภรรยาทรัพย์สิ่งของเปนหลวง...” (Leangsajjatham (Ed.), 2005) ในขณะที่ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และประมวลกฎหมายอาญาระดับปัจจุบันหมายถึงการริบทรัพย์สินเฉพาะที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น เช่น การริบทรัพย์สินที่บุคคลได้ใช้สำหรับการกระทำความผิด ทรัพย์สินที่บุคคลมีไว้โดยเจตนาจะใช้สำหรับการกระทำความผิด ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้การกระทำความผิด เป็นต้น ดังนั้น “ริบทรัพย์” จึงเป็นศัพท์ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางความหมายในลักษณะของความหมายแคบเข้า

สรุปผลการศึกษาการสุญศัพท์ พบการสุญศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในกฎหมายตราสามดวง จำนวน 162 คำ เช่น “ทวนด้วยลวดหนึ่ง” “ตัดปาก” “เอาหอกร้อยขาประจาน” เป็นต้น และพบการสุญศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 จำนวน 2 คำ ได้แก่ “ให้อยู่ภายในเขตรที่อันมีกำหนด” และ “ให้เรียกประกันทานบน”

สำหรับผลการศึกษาการเพิ่มศัพท์นั้น สรุปได้ว่าพบการเพิ่มศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 จำนวน 4 คำ ได้แก่ “ประหารชีวิต” “จำคุก” “ให้อยู่ภายในเขตรที่อันมีกำหนด” และ “ให้เรียกประกันทานบน” ซึ่งเป็นการเพิ่มศัพท์ด้วยวิธีการประสมคำ และพบการเพิ่มศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในประมวลกฎหมายอาญาลับปัจจุบัน จำนวน 1 คำ ได้แก่ “กักขัง” ซึ่งเป็นการเพิ่มศัพท์ด้วยวิธีการซ้อนคำ และคำว่า “กักขัง” นี้เป็นคำที่นำมาใช้แทน “ให้อยู่ภายในเขตรที่อันมีกำหนด” ในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127

นอกจากนี้ ในส่วนสรุปผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางความหมาย พบว่า ศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาที่ปรากฏการใช้มาตั้งแต่กฎหมายตราสามดวงจนถึงประมวลกฎหมายอาญาลับปัจจุบัน จำนวน 2 คำ ได้แก่ “ปรับ” และ “ริบทรัพย์” นั้น เป็นศัพท์ที่มีความหมายแคบเข้า ส่วนศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาที่ปรากฏการใช้มาตั้งแต่กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 จนถึงประมวลกฎหมายอาญาลับปัจจุบัน จำนวน 2 คำ ได้แก่ “ประหารชีวิต” และ “จำคุก” เป็นศัพท์ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงทางความหมาย

อภิปรายผล

ในบทความวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการสุญศัพท์ การเพิ่มศัพท์ และการเปลี่ยนแปลงทางความหมายของศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ อันได้แก่ กฎหมายตราสามดวง กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และประมวลกฎหมายอาญาลับที่ใช้บังคับอยู่ ณ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2559

ผลการวิจัยพบว่า ศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในกฎหมายตราสามดวงเกิดการสุญศัพท์เกือบทั้งหมดคงเหลือเพียงศัพท์ “ปรับ” และ “ริบทรัพย์” เท่านั้น ที่ยังคงเป็นโทษทางอาญาจนถึงปัจจุบัน และนอกจากการสุญศัพท์ในกฎหมายตราสามดวงแล้ว ยังปรากฏการสุญศัพท์ในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 จำนวน 2 คำ ได้แก่ “ให้อยู่ภายในเขตรที่อันมีกำหนด” และ “ให้เรียกประกันทานบน” เนื่องจากไม่ปรากฏเป็นโทษทางอาญาในประมวลกฎหมายอาญาลับปัจจุบัน

ส่วนการเพิ่มศัพท์นั้น พบว่า มีการสร้างศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรกในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และยังคงใช้ต่อมาในประมวลกฎหมายอาญาลับปัจจุบัน จำนวน 2 คำ ได้แก่ “ประหารชีวิต” และ “จำคุก” ซึ่งเป็นการสร้างศัพท์ด้วยวิธีการประสมคำ และปรากฏศัพท์ “กักขัง” เป็นครั้งแรกในประมวลกฎหมายอาญาลับปัจจุบัน โดยเป็นการสร้างศัพท์ด้วยวิธีการซ้อนคำ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาความหมายของ “กักขัง” แล้วพบว่าเป็นการสร้างคำเพื่อนำมาใช้แทน “ให้อยู่ภายในเขตรที่อันมีกำหนด” ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบภาษากฎหมายในกฎหมายตราสามดวงกับกฎหมายปัจจุบันของ Suwannachote (1994) กล่าวคือ ศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในประมวลกฎหมายอาญาลับปัจจุบัน จำนวน 3 คำ ได้แก่ “ประหารชีวิต” “จำคุก” และ “กักขัง” เป็นศัพท์ที่ปรากฏเฉพาะในกฎหมายปัจจุบันแต่ไม่ปรากฏในกฎหมายตราสามดวง

จากการศึกษาการสุญศัพท์และการเพิ่มศัพท์ พบว่า การสุญศัพท์เกี่ยวกับโทษทางอาญานั้น จำแนกได้เป็น 2 กรณี กรณีที่หนึ่ง เป็นการสุญศัพท์ไปโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ ไม่มีการนำรูปศัพท์และความหมายของศัพท์นั้นมาใช้อีกต่อไป เช่น ศัพท์ “เอาตัวลงหญ้าช้าง” “บันคอ” “จำตรวน” เป็นต้น และกรณีที่สอง เป็นการสุญศัพท์เฉพาะรูปศัพท์เท่านั้น แต่ความหมายยังคงอยู่โดยมีการสร้างศัพท์ใหม่มาใช้แทนศัพท์ที่สูญไปนั้น ได้แก่ ศัพท์ “กักขัง” ซึ่งนำมาใช้แทน “ให้อยู่ภายในเขตรที่อันมีกำหนด” และในส่วนของกรณการเพิ่มศัพท์นั้น ผู้วิจัยเห็นว่า จำแนกได้เป็น 2 กรณีเช่นเดียวกัน กรณีที่หนึ่ง เป็นการเพิ่มศัพท์เพื่อใช้แทนศัพท์ที่สูญไปโดยยังคงความหมายเดิมของศัพท์ที่สูญไปนั้น กล่าวคือ เป็นการปรากฏรูปศัพท์ใหม่แต่ยังคงความหมายเดิม ดังเช่นศัพท์ “กักขัง” ที่ปรากฏเป็นครั้งแรกในประมวลกฎหมายอาญาลับปัจจุบันเพื่อนำมาใช้แทน “ให้อยู่ภายในเขตรที่อันมีกำหนด” ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว และกรณีที่สอง เป็นการเพิ่มศัพท์ทั้งรูปศัพท์และความหมาย ซึ่งได้แก่ศัพท์ “ประหารชีวิต” และ “จำคุก” นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า คำมูลที่นำมาประกอบกันเป็นศัพท์ดังกล่าว ได้แก่ คำว่า “ประหาร” คำว่า “ชีวิต” คำว่า “จำ” และ คำว่า “คุก” นั้น ล้วนเป็นคำที่ปรากฏในกฎหมายตราสามดวงแต่เป็นคำที่ใช้ในความหมายทั่วไป มิได้กำหนดให้เป็นศัพท์ที่มีความหมายเฉพาะหรือนำมาใช้เฉพาะในกฎหมายอาญา

อนึ่ง ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดการสุญศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในกฎหมายตราสามดวงมากที่สุดนั้นก็เพราะเมื่อมีการปฏิรูประบบกฎหมาย การลงโทษด้วยการกระทำทารุณกรรมต่าง ๆ แบบตาต่อตา ฟันต่อฟัน เช่น ให้อายุ

สับแลเนื้อแล้วฆ่าเสีย ให้แห้วปากลงโทษถึงสิ้นชีวิต ให้ตัดหู ตัดปาก เป็นต้น รวมทั้งมาตรการการลงโทษด้วยการประจาน หรือทำให้ผู้กระทำความผิดเสื่อมเสียเกียรติ เช่น เอาหอร้อยขาประจาน เอาตัวลงเป็นไพร่ เป็นต้น ได้ถูกยกเลิกไป เป็นผลทำให้ศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาที่กำหนดให้ลงโทษด้วยวิธีการเหล่านั้นถูกยกเลิกไปด้วย จึงเกิดการสูญศัพท์เป็นจำนวนมาก

สำหรับมาตรการการลงโทษที่ได้ถูกกำหนดขึ้นใหม่ในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก ให้อยู่ภายในเขตที่อันมีกำหนด และเรียกประกันทานบน อันเป็นผลให้เกิดการเพิ่มศัพท์นั้นเนื่องมาจากการลงโทษผู้กระทำความผิดอาญาด้วยวิธีการดังกล่าวเป็นมาตรการการลงโทษในแบบที่ชาติตะวันตกในสมัยนั้นยอมรับ ซึ่งในปัจจุบัน ศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญาลบปัจจุบันมีเพียง 5 สถาน ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน

สำหรับการเปลี่ยนแปลงทางความหมาย พบว่า “ปรับ” ในประมวลกฎหมายอาญาลบปัจจุบันและในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ซึ่งมีความหมายว่า ผู้กระทำความผิดต้องชำระเงินตามจำนวนที่ศาลกำหนดโดยเงินจำนวนดังกล่าวให้ตกเป็นของรัฐ มีความหมายแคบกว่า “ปรับ” ในกฎหมายตราสามดวง เพราะ “ปรับ” ในกฎหมายตราสามดวงนั้นจะเป็นการจ่ายค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายหรือให้เงินนั้นตกเป็นของแผ่นดินก็ได้ สำหรับ “ริบทรัพย์สิน” ในประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 หมายถึงการริบทรัพย์สินเฉพาะตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น เช่น ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด หรือ ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เป็นต้น แต่ “ริบทรัพย์สิน” ในกฎหมายตราสามดวงนั้น หมายถึงการริบทรัพย์สินทั้งหมดของผู้กระทำความผิด รวมถึงบุตรภรรยาด้วย ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงทางความหมายของ “ปรับ” และ “ริบทรัพย์สิน” จึงเป็นลักษณะของความหมายแคบเข้า

นอกจากนี้ โดยที่กฎหมายเป็นเครื่องมือในการควบคุมสังคม ดังนั้น ศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาจึงสะท้อนให้เห็นภาพของสังคมในยุคนั้น ๆ ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในกฎหมายตราสามดวงสามารถสะท้อนภาพของสังคมในด้านอาชีพ เช่น อาชีพคนเลี้ยงช้าง จากศัพท์ “เอาตัวลงหล้าช้าง” อาชีพรับราชการ จากศัพท์ “ให้ถอดจากราชการ” เป็นต้น สะท้อนภาพของสังคมในด้านศาสนาเช่น ข้อความในกฎหมายตราสามดวง พระไอยการอาชญาหลวง มาตรา 153/1 วรรคสาม ที่ว่า “...ปล้นตีอาวาสเฝ้าพระอุโบสถแลสังฆาราม จับพระสงฆ์จับสามเณรแลกระทัดชาวบ้านมัดผูกพันแทงลงด้วยคบเพลิงบั้งย่างเอาเหลนหลาวเสียบร้อยกระทำกัมสาหัส เร่งรัดเอาทรัพย์สินของโดยทารุณทาระกำหยาบฆ่า ฆ่าสมณสามเณรแลเจ้าทรัพย์ด้วยประการใดก็ดี ... แลคนร้ายใจเปนมฤตหาที่รู้เององค์พระพุทธรูปพระธรรมมาทุบตีเหยียบย่ำทำทราจารการลามกประการใดก็ดี ... ให้ลงโทษกรรมกร ๒๑ สถาน ๆ คือให้ต้อยกะบานศีลเสือกออกเสียแล้วเอาคิมคิบบ้อนเหล็กแดงใหญ่ใส่ลง ใ้หมันสะหมองศีลพลุ่งฟูขึ้นตั้งม่อเคียวน้ำส้มพะอุม...” (Leangsajjatham (Ed.), 2005) จากบทบัญญัติดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่เลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา หากมีการกระทำผิดต่อพระรัตนตรัย ผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องได้รับโทษถึงชีวิตด้วยวิธีทรมานให้สมกับที่ได้กระทำการลบหลู่ต่อพระพุทธศาสนา

สืบเนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมที่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา จึงมีความเชื่อในเรื่องของบาปว่าผู้ที่ทำบาปต้องได้รับกรรม ดังข้อความในกฎหมายตราสามดวง พระไอยการลักษณะวิอาทิตำกัน มาตรา 15 ที่ว่า “...ถ้าพบปะมันกลางถนนหนทางมิได้หลีกแลมันพันแทงบาทเจ็บถึงตายก็ดี จะเอาโทษแกมันมิได้เลย ให้โฆษณาแก่นครบาลให้จับเอาตัวมันจำจงไว้กว่าจะสิ้นกาม” (Leangsajjatham (Ed.), 2005) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อในเรื่องบาปเรื่องกรรม อย่างไรก็ตาม ศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และประมวลกฎหมายอาญาลบปัจจุบันไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมในลักษณะต่างๆ ดังกล่าว

สรุป

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการสูญศัพท์ การเพิ่มศัพท์ และการเปลี่ยนแปลงทางความหมายนั้น ผู้วิจัยเห็นว่ามาจากการปฏิรูประบบกฎหมายและการเปลี่ยนแปลงวิธีการลงโทษผู้กระทำความผิด เพราะเมื่อมีการยกเลิกการลงโทษที่เป็นการกระทำทารุณกรรมต่าง ๆ เช่น ให้อาชวานผ่าอก ให้ทวนด้วยไม้หวายให้ตัดปาก ให้ทะเวนทางบก ทางเรือ เป็นต้น และมีการกำหนดวิธีการลงโทษขึ้นใหม่ ได้แก่ การประหารชีวิต การจำคุก การกักขัง ย่อมส่งผลต่อภาษากฎหมายอาญาและศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญา รวมถึงการสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมในยุคนั้น ๆ ผ่านตัวภาษาด้วย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยมีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า เนื่องจากลักษณะของภาษาในกฎหมายตราสามดวงนั้นเป็นการอธิบายความให้ผู้อ่านมองเห็นภาพของการลงโทษ เช่น ข้อความว่า “...ให้ต้อยกะบานศีลเสือกออกเสียแล้วเอาคิมคิบบ้อนเหล็กแดงใหญ่ใส่ลง ใ้หมันสะหมองศีลพลุ่งฟูขึ้นตั้งม่อเคียวน้ำส้มพะอุม...” หรือ “...ให้แห้วปากมันเสีย เอามพร้าวหัวจุกปาก

ประจําาน ...” หรือ “ ... ลงโทษทวนด้วยลวดหน้าง 25 ที แล้วให้เอาประจําานจนวนรอบตระหลาด กลับมาจําใส่ขื่อไว้สามวัน ...” เป็นต้น ย่อมทำให้ผู้คนในสังคมเกรงกลัวต่อการกระทำความผิดเพราะไม่ยอมได้รับผลกรรมจากการกระทำผิดนั้น แต่เมื่อลักษณะของภาษากฎหมายอาญาเปลี่ยนแปลงไปเป็นภาษาในทางวิชาการ กล่าวคือ ใช้ภาษาที่สั้น กะทัดรัด และชัดเจน เช่น “ประหารชีวิต” “จำคุก” “กักขัง” เป็นต้น ทำให้การสะท้อนให้เห็นภาพอันน่ากลัวของการลงโทษโดยผ่านตัวภาษานั้นสูญหายไป ซึ่งอาจส่งผลทำให้ความยำเกรงต่อการกระทำผิดนั้นลดน้อยลงไปด้วย ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การกำหนดอัตราโทษบางประเภทให้สูงขึ้นอาจเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้คนในสังคมเกรงกลัวต่อการกระทำผิดได้ ทั้งนี้ เพื่อที่กฎหมายจะสามารถทำหน้าที่ในการควบคุมสังคมตามกลไกของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- Boonchalermvipas, S. (2009). *The Thai legal history*. (9th ed.). Bangkok: Vinyuchon. (in Thai)
- Bradley, D. (1971). *Dictionary of The Siamese Language*. Bangkok: Kurusapa Printing Ladphrao. (in Thai)
- Chamnirokasant, D. (1983). *Historical Linguistics and Comparative Tai Language*. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Dahayee, W. (2012). Poet Language: Science and Art of Efficient Communication. *Journal of Yala Rajabhat University*, 7(2), 163-170. (in Thai)
- Dictionary of Royal Academy B.E. 2554*. (2013). Bangkok: Siriwattanainterprint. (in Thai)
- Guyon, R. (2007). *Drafting Code in Siam*. [The Work of Codification in Siam] (Triwate, S., Trans.). Bangkok: Vinyuchon. (in Thai)
- Kraiwichien, T. (2012). *Thai Legal Language*. (11st ed.). Bangkok: Thammasart University. (in Thai)
- Leangsajatham, K. (Ed.). (2005). *Three Seals Law*. Bangkok: Sukkaphapjai. (in Thai)
- Likhasitwattanakul, S. (2003). *Memorandum of Georges Padoux about Drafting The Penal Code for The Kingdom of Siam R.S. 127 (1908)*. Bangkok: Vinyuchon. (in Thai)
- Mahakun, W. (1980). *Law History and Thai Legal Language*. (3rd ed.). Bangkok: Faculty of Law Chulalongkorn University. (in Thai)
- Maneethorn, E. (2009). *Political Science*. Bangkok: M.T.Press Limited Partnership. (in Thai)
- Ministry of Education, Office of the Basic Education Commission. (2012). *Thai Standard Vol. 4: Culture of using thai language*. (2nd ed.). Bangkok: OTEP Printing Ladphrao. (in Thai)
- Nilthongkham, P. (Ed.). (2011). *The Criminal Code*. Bangkok: Athataya Millennium. (in Thai)
- Phonkoet, K. (2003). *A Stylistic Study of Criminal Code*. Master of Arts. Silpakorn University. (in Thai)
- Suwannachote, J. (1994). *A Comparative Study of Legal Styles in 'Tra Sam Duang' Laws and those of the current ones*. Master of Education Degree in Thai. Srinakharinwirot University. (in Thai)
- The Penal Code for The Kingdom of Siam R.S. 127*. (2010). Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Uppakitsilpasarn, Phraya. (1989). *Principle of Thai*. Bangkok: Thaiwattanapanich. (in Thai)